

17. Pelarsalen ligger ytterligare en bit bort från leden. Sitt namn har området fått genom beståndet av välvuxna stortallar från 1700-talet. Sedan stormen härjade i området 1969 gör de kvarvarande träden ett mäktigt intryck. Gör gärna en avstickare från leden och låt dig inspireras av ett rogivande besök i Pelarsalen.

18. Astrid Lindgrens berg har fått sitt namn efter författarinnan, eftersom hon på 1980-talet engagerade sig i kampanjen ”Rädda Hansta”, som gick ut på att få medborgare att adoptera träd för att undvika att dessa fälldes inför en planerad exploatering av Hansta. Berget består av två toppar på 55 meter, och vid den södra toppen har det funnits ett rävgryt. Våren 2005 sågs färsk älgspilling på berget. Berget är ytterligare en plats att stanna upp inför och koppla av på en stund. Här kan du sitta på en sten på bergets topp och beundra utsikten över skogen och rensa dina sinnen från oro och stress.

19. Ekåsen är ytterligare en torpplats, som även den är från 1700-talet. Här syns husgrunder och tegel från skorstensrester i skogsbrynet. Invid Ekåsen kan man dessutom se resterna av en jordkällare.

20. Häradsvägen utgörs av rester av den gamla vägen mellan Sollentuna och Järfälla kyrkor och som man anlade när socknarna kristnades. Vägen är således c:a 1000 år gammal. Benämningen häradsväg kommer av att det var häradet som bestämde om vägens underhåll.

Var rädd om naturen

I Sverige kan vi sedan gammalt röra oss fritt i naturen och uppfattar detta som något självklart. Vi kallar det **Allemansrätt**. Någon motsvarighet finns knappast i något annat land. Allemansrätten är i huvudsak en gammal sedvanerätt, men sedan 1999 finns den omnämnd i miljöbalkens första paragraf som lyder: ”Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas. Den är tillgänglig för alla enligt allemansrätten. Envar skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med naturen...” Allemansrätten tryggar allmänhetens tillgång till naturen. Det är därför viktigt för oss alla att slå vakt om denna rätt, inte minst genom att tillämpa den med omtanke. Vi måste därför hålla reda på vad vi får göra och inte får göra i naturen.

Grundregeln är att inte störa eller förstöra. Eftersom lederna passerar genom tre naturreservat på Järvafältet, är det viktigt att du tar del av de regler som gäller. Dessa finns på de informationstavlor, som finns vid entréerna till de olika naturreservaten eller på respektive kommuns hemsida.

Välkommen ut på en vederkvickande
vandring i det natursköna Hansta!

Utgåva 3 06-08-25

HANSTALEDEN

Platser och sevärdheter i och runt Hansta

1. Hanstaportalen
2. Ek- och hassellundarna
3. Järnåldersgravarna
4. Stensträngarna
5. Bronsåldersgraven
6. Solhyllan
7. På Solhülleberget
8. Branten
9. Barshällspasset
10. Barshällskällan
11. Barshälls gamla torpplats
12. Väsby sjöäng
13. Floras trädgård
14. Väsby gård
15. Bögs gård
16. Skålgropsstenen
17. Pelarsalen
18. Astrid Lindgrens berg
19. Torpplatsen Ekåsen
20. Häradsvägen

Vandringsleder i Hansta

▲ **Järvaleden** (35 km) passerar genom Hansta, markerad med orange färgade trianglar.

▲ **Hanstaleden** (5 km) inom området, markerad med gula trianglar.

Till båda lederna finns ledbeskrivningar att köpa.

◆ **Naturstig** markerad med röda romber

● **Tavians plats**

■ **Reservatgräns**

Illustration Mia Wahlberg www.textochbildgruppen.nu

För att visa Hansta naturreservats unika natur- och kulturvärden har vi gjort två markerade vandringsleder och en naturstig i och kring Hansta. Se kartan. I den här skriften är huvudsakligen platser i anslutning till Hanstaleden beskrivna.

1. Hanstaportalen hälsar dig välkommen till våra leder och vi hoppas du får ut mycket av din vistelse i Hansta unika och underbara naturreservat.

2. Ek- och hassellundarna i Hansta är helt unika för Mälardalen. De ligger på en sydsluttning och är därför en rest ända från bronsåldern. Sitt gärna ner en stund på någon sten eller stock och njut av naturen.

3. Järnåldersgravarna. Alldeles till vänster om leden finner du några järnåldersgravar uppe på en liten höjd. De utgörs av stensättningar i form av s k treuddar d v s triangelformade gravar. Om du kollar noga kan du säkert hitta dem.

4. Stensträngarna är helt unika för trakten. På järnåldern var det viktigt att stänga ute boskapen från odlade marker och här hjälpte stensträngarna till. Denna tradition finns kvar på de fåbodar som fortfarande existerar. Djuren går i skogen och kommer hem på kvällen på en bygata omgärdad av en gärdesgård. På så vis hindrar man djuren från att beta på odlad mark.

5. Bronsåldersgraven uppe på en höjd till vänster om leden utgörs av ett röse av stenar. Leta gärna reda på den. Under bronsåldern var solguden i centrum, och för att komma nära var det därför viktigt att gravarna låg högt upp.

6. Solhyllan är en gammal torpplats från 1700-talet. Om du hittar den och kollar noga kan du finna tegelrester av skorstenen. På 1803 års lantmäterikarta synes Solhyllan vara mer eller mindre övergivet. Åker och äng brukades i stället av torpet Ekåsen. Någon dokumentation av vilka som bott på Solhyllan finns ej.

7. På Solhülleberget finns resterna av en fornborg från järnåldern. Man reste ofta fornborgar på höga höjder för att få en bra försvarsanläggning. Gå gärna upp på berget och kolla om du hittar fornborgen.

8. Branten är ett gammalt torpställe, där du fortfarande kan finna resterna av en syrenberså och gamla fruktträd. Det var bebott ända in i mitten av 1800-talet då de som bodde där omnämndes i Spånga-Järfälla sockenstämmoprotokoll.

9. Djupandalen med namnet efter sjön Djupan passerar du på spänger. På mitten av spängerna finns den lilla bäck som rinner från Väsby sjöäng ner till Djupan. Du passerar här också gränsen mellan Stockholms och Sollentuna kommuner. När du sedan fortsätter norrut kommer du att gå efter den gamla vikingatida vägen genom Barshällspasset.

10. Barshällskällan, som du finner till vänster om leden och som periodvis har ett rinnande klart och rent vatten är förmodligen anledningen till att torpet byggdes där det en gång låg. Vatten var en viktig grund för ny bosättning. Drick gärna av det. Det är ett utmärkt vatten att koka kaffe på.

11. Barshälls gamla torpplats ligger en bit in till vänster om leden i kanten av en åkermark. Du kan här skönja resterna av fruktträd och buskar typiska för en bosättning.

12. Väsby sjöäng är en av Sollentuna kommun rekonstruerad våtmark. Om du går in i fågelutsiktsplatsen finner du bilder på de fåglar som brukar finnas på sjöängen och kanske du kan identifiera några av dem beroende på under vilken årstid du besöker sjöängen. Här betar kor av rasen ”Highland Cattle” för att underhålla våtmarken.

13. Floras trädgård är en trädgård av annorlunda slag. Här växer vilda växter från kulturlandskapet. Trädgården ligger vid Väsby gård och drivs av Naturskyddsföreningen i Sollentuna tillsammans med Naturskolan. I trädgården finns framförallt växter som har anknytning till Sollentuna, från stenåldern och fram till dagens odlingslandskap. Trädgården visar en viktig del av vårt kulturarv. En del av arterna var vanliga förr men finns inte längre kvar i vilt tillstånd i kommunen.

14. Väsby gård har rötter från 1500-talet. Den stora mangårdsbyggnaden är från 1800-talet. Byggnaden norr om vägskelet renoverades åren 1983-84 så att skolklasser inom Sollentuna kommun kan ha naturskola inom området. Friluftsförfrämjandet, Hembygdsföreningen och Naturskyddsföreningen inom Sollentuna kommun driver gemensamt utställnings- och kaféverksamhet i Väsby. Man har öppet 1300 - 1600 på söndagar under terminerna.

15. Bögs gård är Sollentuna kommuns visningsgård. Här kan förskolegrupper, skolklasser och allmänheten på nära håll se ett jordbruk. Gården har många djur. Här finns lantraser som nordsvensk häst, gotlandsruss, rödkulla, fjällko, gutefår, svensk lantrasget och linderödssvin. Här finns också mer moderna djur som herefordkor och smådjur som katter, kaniner och höns. På lördagar och söndagar är gården öppen för allmänheten klockan 10-15.

16. Skålgropsstenen ligger en bit in från leden på en slybemängd äng utefter en stensträng som avslutas med skålgropsstenen. När du kommer hit är du återigen inne på mark tillhörande Stockholms kommun. Skålgropsstenen är c:a 3000 år gammal d v s från bronsåldern. Den har en grop mitt på stenen. Ibland kan man hitta mynt i skålgropen. Dessa gropar kallas för **skålgropar** eller ibland för **älvkvarnar**. Det finns många teorier om skålgroparnas magiska innebörd. Hade man någon vätska, kanske blod i fördjupningarna? Smordes de in med fett som offer i samband med religiösa ceremonier?